

Η Αυγή μιας Νέας Ημέρας για την Ευρώπη; Η Υπόσχεση Μέρκελ-Σαρκοζί να Δώσουν Τέλος στην Κρίση της Ευρωζώνης

Χ. Πολυχρονίου

14 Οκτωβρίου 2011

Η αποτυχία εκ μέρους των ηγετών της ΕΕ να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά την κρίση της ευρωζώνης έχει να κάνει σε μεγάλο βαθμό με το γεγονός ότι η Γερμανία και η Γαλλία βρίσκονται σε αντίθετους πόλους—πολιτικά, οικονομικά και πολιτιστικά. Υπάρχουν πολλά περισσότερα που τους χωρίζουν παρά που τους ενώνουν. Ας μην ξεχνάμε ότι όταν έγινε αρχικά σαφές πως η Ελλάδα δεν ήταν σε θέση να διαχειριστεί το τεράστιο πρόβλημα χρέους της, ο Γάλλος Πρόεδρος Νικολά Σαρκοζί κινήθηκε αμέσως για να εκφράσει την υποστήριξή του προς το σχέδιο διάσωσης, ενώ η Ανγκελα Μέρκελ της Γερμανίας αντέδρασε λέγοντας πως ένα σχέδιο διάσωσης πρέπει να αποφευχθεί με οποιοδήποτε τρόπο. Επιπλέον, Η Γερμανία και η Γαλλία έχουν προτείνει στη πορεία πολύ διαφορετικές προτάσεις για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας (ESFS) και οι απόψεις στις δύο χώρες για τη νομισματική πολιτική διαφέρουν αισθητά.

Στο πλαίσιο αυτό, η ανακοίνωση που έγινε από την Μέρκελ και τον Σαρκοζί πως έχουν συμφωνήσει σε ένα συνολικό πακέτο προτάσεων για την επίλυση της κρίσης χρέους στην ευρωζώνη είναι σίγουρα μια θετική εξέλιξη. Δείχνει ότι έχουν θέσει κατά μέρος τις διαφωνίες τους—σίγουρα καθόλου μικρό επίτευγμα καθώς οι εγχώριοι πολιτικοί παράμετροι τους τραβούν ολότελα σε αντίθετες κεντηθύνσεις—με σκοπό να παρέχουν την απαραίτητη ηγεσία για σταθερότητα στη ζώνη του ευρώ.

Σε πρακτικούς πολιτικούς όρους, αυτό σημαίνει τρία πράγματα: (α) επίλυση του ελληνικού προβλήματος, (β) επανακεφαλαίωση των ευρωπαϊκών τραπεζών, και (γ) ενίσχυση του συντονισμού της οικονομικής και δημοσιονομικής πολιτικής.

Το απότομο ξύπνημα της Μέρκελ και του Σαρκοζί είναι «δώρο» του ευρωπαϊκού τραπεζικού τομέα. Η αδυναμία του τραπεζικού συστήματος της Ευρώπης είναι το πιο γνωστό μικρό βρώμικο μυστικό και η κατάρρευση της Γαλλοβελγικής τράπεζας Dexia μπορεί να είναι απλά η κορυφή του παγόβουνου. Έτσι, φαίνεται, για άλλη μια φορά, πως όταν οι τράπεζες έχουν πρόβλημα, οι πολιτικοί ηγέτες βρίσκουν τον τρόπο να ενεργήσουν όσο πιο γρήγορα και δυναμικά μπορούν.

Φυσικά, κανείς δεν μπορεί να είναι βέβαιος πως το σχέδιο που θα αποκαλύψουν σύντομα οι Μέρκελ και Σαρκοζί θα έχει τόσο εκτεταμένη επίδραση ώστε να παρέχει μόνιμη σταθερότητα στη ζώνη του ευρώ. Η δική μας εικασία είναι πως δεν θα έχει, για τουλάχιστον δυο λόγους.

Κατ' αρχάς, ένα εκτεταμένο σύνολο πολιτικών μέτρων που θα εξασφαλίσουν αυτή τη στιγμή μόνιμη σταθερότητα στη ζώνη του ευρώ απαιτεί ογκώδη χρηματοδότηση έκτακτης ανάγκης, πιθανώς της τάξεως των 2 έως 3 τρισεκατομμυρίων ευρώ, και ογκώδη παρέμβαση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Είναι σχεδόν αδύνατον να φανταστούμε τη Γερμανία και τη Γαλλία να συμφωνούν σε ένα τέτοιο ογκώδες επίπεδο χρηματοδότησης. Αλλά ας υποθέσουμε ότι το έκαναν. Απο που θα προέρχονταν τα κεφάλαια; Ενώ η ποσοτική χαλάρωση έχει αποδειχτεί αρκετά επιτυχημένη στις Ηνωμένες Πολιτείες και στο Ηνωμένο Βασίλειο, η ΕΚΤ είναι όχι μόνο σφοδρά αντίθετη σε μια πολιτική τυπώματος χρήματος αλλά ο Πρόεδρός της περιορίζεται επίσης από την αυτο-επιβαλλόμενη πολιτική της τράπεζας που θέτει ως ανώτατο όριο για τον πληθωρισμό το 2%.

Οπότε, τι θα πρέπει να περιμένουμε;

Οι τράπεζες. Το πιο πιθανό σενάριο εδώ είναι ότι η επανακεφαλαίωση των τραπεζών θα συμπεριλαμβάνει το EFSF, αν και Γερμανία και Γαλλία θα επωμισθούν το κόστος, και θα ζητηθεί στη συνέχεια από τις εθνικές κυβερνήσεις να κάνουν ότι μπορούν για τις δικές τους τράπεζες. Με άλλα λόγια, είναι μάλλον απίθανο να υπάρξει κάποια ευρωπαϊκή προσέγγιση στην τραπεζική κρίση της Ηπείρου.

Η ελληνική κρίση χρέους. Μετά από σχεδόν δύο χρόνια σκληρής άρνησης, οι ηγέτες της Ευρώπης έχουν πλήρως αναγνωρίσει πως μια αναδιάρθρωση του χρέους της Ελλάδας, με σημαντικό κούρεμα, είναι η μόνη βιώσιμη λύση. Αυτό θα σημαίνει σημαντική αναθεώρηση της συμφωνίας της 21η Ιουλίου για την εγγύηση μιας δεύτερης διάσωσης και πιθανό κούρεμα του ύψους του 50–60%—ουσιαστικά, μια μεγάλης κλίμακας χρεοκοπία, και είναι απίθανο να μην αναγνωριστεί ως κάτι τέτοιο από τις παγκόσμιες πιστωτικές αγορές. Ομως, αυτό πιθανώς δεν θα ήταν αρκετό για να επιτρέψει στην Ελλάδα να χαμηλώσει τα επίπεδα του χρέους της μέσω δικών της προσπάθειών—όχι όσο διατηρούνται σε ισχύ τα σκληρά μέτρα λιτότητας, που πνίγουν την οικονομική μεγέθυνση και διατηρούν τα ελλείμματα εκτός ελέγχου. Αλλά η πίσω πόρτα για την έξοδο της Ελλάδας από την ευρωζώνη μπορεί να έχει ανοίξει διάπλατα.

Μεγαλύτερο συντονισμό οικονομικής και δημοσιονομικής πολιτικής. Κινήσεις προς αυξημένο οικονομικό και δημοσιονομικό συντονισμό ώστε να διατηρηθεί βιώσιμο ως νόμισμα το ευρώ μπορεί να είναι ευρύτατης γκάμας και εντυπωσιακές. Η Ευρώπη θα κινηθεί σίγουρα προς μια ομοσπονδιακή μορφή οικονομικής διακυβέρνησης στο μέλλον, αλλά αυτό μπορεί να χρειαστεί ακόμα πολύ χρόνο για να επιτευχθεί καθώς υπάρχουν πολλά πολιτικά εμπόδια που πρέπει να ξεπεραστούν.

Σε πολύ λίγο χρόνο από σήμερα θα ξέρουμε αν έφτασε η αυγή μιας νέας ημέρας για την Ευρώπη, ή εάν θα συνεχιστεί το business-as-usual στην Ευρωζώνη.

Ο Χ. Πολυχρονίου είναι Ερευνητικός Συνεργάτης και Εταίρος Πολιτικής στο Ινστιτούτο Οικονομικών Levy.

Copyright © 2011 Levy Economics Institute